

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsakega torka prvi in tretji četrtak meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročnina in inserati pa opravištvu „DOMOLJUBA“ Vodnikovc ulice št. 2. — Natanilca se sprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 19.

V Ljubljani, 7. oktobra 1897.

Letnik X.

Vseslovenski in istersko-hrvatski shod.

Isterske in hrvatske razmere.

(Dalje.)

5. da c. kr. sodniške oblasti ne rabijo s Hrvati i Slovenci hrvatski odnosno slovenski jezik, i sploh po zakonih i predpisih postopajo ter da se še jednokrat c. kr. okrožno sodišče, obstoječe za veliki del Istre, vmeti v take mesto, kjer bodo mogli slovejši boroviti hrvatski tožitelji, obtoženci kakor tudi njih svedoki i branitelji, i kjer bude omogočena hrvatska porota;

6. da se pri volitvah v občinska zastopstva, v deželni i državni zbor pazi na to, da se vršijo zakoni, da vlada red, i da bude volilcem zajamčena sigurnost, ter da se stanje v isterskem zboru i odboru, ustvarjeno i vzdrževano nezakonitimi i nasilnimi sredstvi, spremeni v zakonito in da se zbor ne le premesti v drugo najprimitivnejim zahtevam odgovarjajoče mesto, nago podvzame potrebne mere, da bude saj v tem drugem mestu hrvatskim i slovenskim poslancem zajamčena sloboda i osebna sigurnost;

7. da se podvzame vse mogoče mere, kojimi bi se povzdignilo toli sanemarijeno gospodarsko stanje hrvatskega i slovenskega ljudstva sploh, i še posebej da mu se pomore v bedi, koja ga čeka vsled jako slabe letošnje letine.

Štajerske razmere.

1. Da se ugodni opravičenim težnjam vseh Slovencev na spodnjem Štajerskem po jednakopravnosti, treba da se sodiščni okraji Radgona, Cmurek in Arviž podredijo novemu okrožnemu sodišču v Mariboru.

2. Brezpogojna potreba je, da se ljudska šola, namenjena za poduk slovenskim otrokom, vredi skozi in skozi na podlagi materinega jezika kot izključljivega podučnega jezika, ter da neha biti ista v rokah nemško-nacionalnih

in liberalnih šolskih nadzornikov golo sredstvo za ponemčevanje slovenskega naroda.

3. Treba je, da se deželni šolski svet štajerski razdeli v dva oddelka, nemškega in slovenskega, kateri opravljata vsaki samostojno vse posle, razdajajoče njemu podredjene šole.

4. Učiteljišče v Mariboru, namenjeno vzgoji učiteljev za slovenske spodnještajerske šole, mora se vrediti tako, da bude poduk v večini podučnih otrok v slovenskem jeziku.

5. Vprašanje poduka v slovenskem jeziku na celjski gimnaziji v Celji napravijo slovenske paralele za slovenske dijake ter da se za tako popolneno gimnazijo zgradi državno, srednje šole dostojno poslopje.

6. Za štajerske Slovence treba osmervati v Celji državno nižjo kmetijsko šolo za praktičen poduk v umnem kmetijstvu in za vinorejo in sadjerejo, potem državno podkovsko šolo, obe seveda s slovenskim podučnim jezikom.

7. Na srednjih šolah naj se nastavlja slovenskega jezika zmožni in slovenski mladini naklonjeni možje, ne pa odločni nasprotniki nemško-nacionalnega in liberalnega mišljenja, kakor se to godi za Celje.

8. Nadzorstvo gledé vseh spodnještajerskih ljudskih in srednjih šol mora se odvzeti možem, ki so znani protivniki slovenskega naroda, ter izročiti možem, katerih preteklost daje jamstvo, da jim bo napredek slovenske šole zares na sreci.

9. Pri imenovanju uradnikov za spodnje Štajersko mora nehati sedanja krivična praksa, po kateri se izključujejo navadno uradniki slovenske narodnosti, in sicer celo domačini, od službenih mest na spodnjem Štajerskem.

Uradniška mesta na spodnjem Štajerskem morajo biti pristopna tudi, in to v prvi vrsti, uradnikom slovenske narodnosti, in to mesta ravno c. kr. predsednikov okrožnih sodišč, okrajnih glavarjev in drugih predstojnikov

jednako, kakor nižjih podrejenih teh uradnikov, pri so-
diščih, pri politični in finančni upravi, pri šolah, pošti
in železnicah.

Pri imenovanju uradnikov za spodnje Štajersko gle-
dati je strogo na to, da vsak imenovanec ima že pri ime-
novanja popolno znanje slovenščine ter da je zmožen ura-
dovati v slovenskem jeziku ustno in pisano.

10. Krivični volilni red treba spremeniti tako, da
bodo Slovenci na spodnjem Štajerskem dobili svojemu šte-
vilu primeren broj zastopnikov v državnem zboru in da
se uvrstijo v mestno skupino vsi sedaj izpuščeni trgi.

Koroške razmere.

I. Deželna vlada.

Ouredna vlada se posvili, da spremeni upravni si-
stem pri c. kr. deželni vladi na Koroškem in skrbi za
to, da bode deželni predsednik brez osira na katerokoli
politično stranko pravičen obema narodoma, ki prebivata
na Koroškem, in s jednako ljubeznijo skrbel za duševno
in gmotno blagostanje nemškega in slovenskega ljudstva
v deželi.

II. Slovenščina in c. kr. uradi na Koroškem.

Vlada naj se ozira na dejanske potrebe koroških
Slovencev in naj nastavlja pri vseh državnih uradih v
slovenskem in mešanem ozemlju take uradnike, ki so
poleg druge službene sposobnosti popolnoma vešč sloven-
skega jezika; podložnim uradnikom naj pokaže, da je
resne volje strogo izvajati jezikovno ravnopravnost.

III. Slovenščina pri prometnih uradih na Koroškem.

Slovenski jezik ne uživa pri prometnih državnih
uradih slovenske koroške pokrajine pravic, katere so mu
po mestu zagotovljene; najino potrebno je, da pride naj-
višja prometna uprava tem nedostatom v okom ter jih
kratkotrajno odpravi.

IV. Šolske zadeve.

Dosedanja jezikovna uredba ljudskih šol po slo-
venskih pokrajinah koroške dežele je krivična, kvarljiva
in nepostavna. Poduk slovenskih otrok na podlagi tujega
jezika zavira pravo in dobro vzgojo slovenske mladine,
zabranjuje duševno izomiko in gmotni napredek, ob jed-
nem narodni obstanek koroških Slovencev.

Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod zahteva, da
najvišja šolska uprava postavi tudi ljudske šole na slo-
venskem Koroškem na jedino pravo pedagogično didak-
tično podlago maternega jezika, kakor to zahtevajo državno
osnovni in šolski zakoni, na vseh šolah koroškim Slo-
vencem namenjenih naj bode učni jezik slovenski.

Zato shod tudi zahteva, da se umaknejo temu na-
čelu nasprotni učni načrti za ljudske šole, ki jih je pro-
glasil c. kr. koroški deželni šolski svet s edlokom od
dne 26. septembra 1890. l., št. 1628 in od dne 9. no-
vembra 1891. l., št. 3178 — ter smatra vsako dru-
gačno vredbo malih šol kot nepostavno.

Nadalje zahteva shod, naj visoka deželna šolska
oblast iz pedagogično-didaktičnih ozirov skrbi tudi za
slovenske manjšine na Koroškem tako, da se povsod,
kjer se nahaja postavno številce slovenskih otrok, osnujejo
javne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Če pa
število slovenskih otrok ne dosega postavnega števila za
ustanovitev slovenske šole in jih je najmanj deset, naj se
otroci v skupni šoli ločijo po maternem jeziku v skupine
ali oddelke. Samo ob sebi se razumemo, da ima dotični
učitelj vešč biti obeh učnih jezikov.

Po tem načelu in vodilu naj se uredi tudi poduk v
tistih nadaljevalnih in strokovnih šolah, katere obisku-
jejo slovenski mladeniči.

Ob enem pa zahteva shod, da naj se preosnovi
celovško učiteljske tako, da se bodo na tem zavodu vzgo-
jevali učitelji, ki bode zmožni poučevati slovensko mla-
dino. Učitelj, ki ni dokazal pri maturi in pri izpitu uči-
teljske zmožnosti, da je vešč slovenskega jezika v govoru
in pisavi, ne sme se namestiti na šoli, katero obiskujejo
slovenski otroci.

Ako bi se na pripravnišči v Celovcu ne oglasilo za-
dostno število slovenskih pripravnikov, naj se razpišejo
letne podpore istim pripravnikom na učiteljskih v Lja-
bljani, Mariboru, Kopru, ki se zavežejo, da hočeje vsaj
6 let delovati na Koroškem. Tako bi dobili v teku ne-
katerih let zadostno število takih učiteljev, ki so smotni
slovenščine v govoru in pisavi.

V. Volilni red v deželni in državni zbor.

Volilne razmere na Koroškem za deželni in drž.
zbor so Slovincem neugodne in krivične. Visoka c. kr.
vlada naj skrbi, da se dosednji volilni red v obeh okri-
jih prenaredi in sicer za drž. zbor po predlogu, ki so
ga nasvetovali slovenski poslanci dne 24. maja t. l. v
17. seji v ravno preteklem zasedanju drž. zbora.

Narodna avtonomija.

Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod priporoča
za rešitev naše narodnosti kot najsigurnejše sredstvo na-
rodno avtonomijo; zato zahteva, da vlada predloži
v državnem zboru zakon, ki podeli vsem narodom nara-
dno avtonomijo in omogoči ustanovitev posebnih nara-
dnih kulturnih zastopov za vsako narodnost, ki imajo v
vseh svojih narodnostnih in jezikovnih potrebah samo-
stalno razsojevati in sklepati.

Razgled po svetu.

Državni zbor je zopet prišel delovati. Da, dobro bi bilo, ko bi mogli tako reči, a prišel je le zopet razgrajati. Kajti razgrajati so se od 2. junija do 23. septembra prav dobro spočili in pljuča utrdili, da sedaj zopet lahko bjejo ob mize in tulijo kakor zveri. Prva seja bila je silno viharina, a se je za to, kdo bo predsednik državnega zbora. Z veliko večino bil je zopet izvoljen dr. Kathrein. Pet nemških kričacev bi ga najraje v efci vode utopilo, tako ga črtijo. Temu srdu so dali odduska pri nastopnem govoru predsednikovem. Najgrše pritimke so mu dajali in ga zmerjali. Veliko obtožb na ministre je zopet doslo in veliko prošelj in zahtev, naj prekličejo jezikovne naredbe na Češkem in Moravskem, čes, da so krivične! No, o tem ne zgubimo aiti besedice več in se držimo pravičnega načela: Vsakemu, kar mu gre. Zato privoščimo Čehom tisto malo pravice, kar so jih z onimi naredbami dobili. — Razgrajac vseh razgrajcev in mojster v psovanju in zmerjanju, zagrizeni nemški poslanec Wolf, predrznil se je, ministerskega predsednika Badenija hudo razžaliti, in to očitno ter javno v zbornici. Vgrofu je kar zavrelo, zapustil je dvorano in napovedal Wolfu dvoboj. Dne 25. m. m. sta se streljala s pištolami na 25 korakov daleč, Badeni ni zadel nasprotnika, Wolf pa je ministra ustrelil v desno roko, tako da se je moral dalj časa zdraviti. Kaj naj porečemo k temu?

Očlovek bi skoraj samemu sebi ne verjel, ko kaj takega bere, a je le preraz, kako se more avstrijski ministerski predsednik tako spozabiti, da se dvobojuje vkljub državnim postavam, ki dvobojevalca izobčijo iz cerkve? Kam smo prišli? In vse to se trpi! Velike lumpe spuščajo, ma'e pa obešajo, pravi pregovor in prav ima. Če se dva fanta na vasi stepeta in drug drugega malo česne po glavi s polenom, imenuje to država pobjo in fant sedi v luknji, da črno gleda. Če se pa dva oficirca, recimo minister in poslanec, stepeta, zbiteta, streljata, je to dvoboj in resna sta čast! Seveda, ti ljudje imajo drugega Boga, drugo vero, drug katekizem, ko navadni ljudje. In kar je še najlepše pri tem, kar celi komediji postavi krono na glavo, je pa to:

razni visoki gospodje, generali, poslanca R.A. izražali so Badenija svoje sočutje. Da, celo v zbornici hoteli so, da bi se to storilo, a katoliške stranke tega niso storile. To bi se pač reklo: greh hvatiti. Pa dovolj teh neumnostij.

Prav rad bi videl, da bom samogel prihodnje kaj bolj pametnega in veselega poročati, ne pa take stvari, ki smešijo Avstrijo pred celim svetom. — Vrh nas poslanec dr. Krek vložil je dne 25. m. m. dva predloga. Prvi namerava nižjim državnim uradnikom, ki imajo veliko dela pa najmanj plačila, zboljšati plačo, drugi pa zahteva preskrbovanje delavcev za starost in onemoglost.

Mažarom je greben silne arasel, ker jih je nemški cesar, ki je bil na Ogerskem pri vojaških vajah, malo preveč pohvalil. Sedaj že mislijo, da bodo oni vodili celo državno politiko. Pa to se ne bo take hitro, kajti se bomo dvakrat premislili, predno zaupamo krmičo naše slavne Avstrije mažarim mogotcem, ali prav za prav židom, ker le-ti so tam pravi gospeodari. Na vse zadnje bi potem postala naša država obljubljena dežela židov, cesar nas Bog varuj.

Dunajski mestni očetje so spodili iz službe pet socialno demokatičnih učiteljev, ker niso hoteli, da bi ti rudeči prekucuh poučevali dunajsko mladino. Prav so storili.

Angleži zapletili so se v nevarno vojsko z vstasi v Indiji. Mislili so, da jih bodo kmalu ukrotili, toda zmotili so se. Vstasi so se dobro pripravili, in zato so Angleži že pretrpeli več zgub. Vrhovni poveljnik je prosil hitre pomoči.

Mir med **Turki in Grki** je sklenjen. Grki niso prav nič zadovoljni, pa kaj hočejo, vbogati morajo. Ob meji so zgrabili najlepše in najiminentnejše kraje, pa se veliko bodo morali plačevati v denarju. Razumljivo je, da je vse nezadovoljno s tem. Nejevoljo ljudstva so najbolj občutili ministri, ki so hitro pobrali kopita, ko so videli, da nikdo več zanje ne mara. Imajo že nove, med njimi je tudi eden katoličan, prvi katoliški minister na Grškem. Ime mu je Toman in je minister pravosodja.

Dopisi.

Iz Predoselj, dne 24. septembra. Ljubljansko katoliško polit. društvo je sklicalo shod v Predoselje 5. septembra. Shod se je vršil na dvorišču tukajšnjega župana g. Zabreta. Točno ob 2. uri pop. otvori shod g. deželni poslanec And. Kalan, povdarjajoč, kolikega pomena in koristi je prvi tak shod v tem kraju. Povedal je tudi, kako potrebno je to, da se napravljajo taki shodi, kjer poslanci ljudstvu pojasnijo politične razmere. Izražajoč veselje nad tolikim številom zbranega občinstva — bilo je nad 800 poslušalcev — da besedo drž. posl. g. Poga-

čniku, kateri je s svojim kratkim, a jedratim govorom poslušalcem popisal sedanje gnjile besele v parlamentu, njega nedelovanje in neplodovito prihodnost, če bode fanatična nemška divjost trajala še dalje. G. drž. poslanec konča svoj govor med glasnim odobravanjem. Drž. poslanec g. dr. Krek nam potem v živih, krepih potezah naslika sedanjo socialno bedo; pred vsem pa je povdarjal, da se bodo razmere obrnile še na slabše in država mora propasti, če ne bo zavladata prava — krščanska pravičnost. Burno pritrdjevanje je spremljalo cel govor gospoda

poslanca, ki si je s svojo domačo, vneto besedo pridobil zaupanje poslušalcev. Nato se oglašil deš. posl. g. And. Kalan, poročajoč o deželnem zboru in njega delovanju. V svojem poročilu je povdarjal skrb deželnega zbora za napredek šolstva ter grajal govor g. nadučitelja Časnika na učiteljskem shodu v Celju, v katerem je govoril o nerazpodb. masah, ki nimajo pri šoli nič govoriti. S tem je zadel nekoliko na občutljivo struno nekaterih navzočih učiteljev, ki so pa s poznejšim svojim nastopom vzbudili le prav mnogo smeha in prav živahno zabavo. Po končani kratki debati je povzel besedo župnik g. Kerbon in se prav toplo zahvalil gg. govornikom za prirejeni shod. Nato je g. predsednik zaključil shod, ki je trajal skoraj štiri ure. Konečno naj izrazim le še željo vseh, naj bi se vršilo še mnogo take lepih, zanimivih in podučljivih, a malo tudi — zabavnih shodov, kakor je bil ta. — Dostavim še, da je tudi občinski odbor izrekel svojo iskreno zahvalo gg. poslancem.

Iz Gorij, 20. septembra. Birmovanje. V soboto zvečer so sprejele prijazne Gorje svojega višjega pastirja. Gorje bile so nakitene v svoji najlepši opravi. Prvi slavalok bil je še pri vходу v spodnje Gorje — vsa vas je bila v mlajih in zastavah. Mil. g. knezoškof so se pripeljali k nam iz Srednje vasi v Bohinju, proti sedmi uri zvečer. — Prvi vsprejem je bil v začetku vasi zgornjih Gorij, ravno pred „Mežnarjevo“ gostilno. Tukaj bil je postavljen velik slavalok z latinskimi napisom: „Češčen bodi, ki pride v imenu Gospodovem.“ — Pozdravili so jih gg. župnik, župan in načelnik požarne brambe. V imenu šolske mladine jih je pa pozdravila učenka Terezija Torkar. Potem je šel sprevod v župno cerkev, ki je bila že razsvetljena kot beli dan. Po blagoslovu z Najsvetejšim so šli g. knezoškof v župnijski dvorec. Drugi gospodje pa so nesli svetinje mučenikov v za to pripravljeno kapelo. Po opravljenih večernicah je ljudstvo skoro do polnoči molilo. Okolu osmih je bila prelepa razsvetljava in zažiganje umetnega ognja in kresovi so goreli po lepih gorjanskih hribih. Gorjanski pevci in požarna bramba se razvrstje z lampijoni okrog župnišča in ubrano zapoje s svojimi čistimi glasovi: „V gorensko oziram se skalnato stran“ in „Pod trto bivam zdaj“, da so jim mil. g. knezoškof izrekli svojo zadovoljnost. Šli so potem in si ogle-

dali vso razsvetljavo. Drugi dan je bil začetek ob osmih. Najpopred posvečenje oltarja, sv. maša in potem birmovanje. Popoldne so bili mil. g. knezoškof pri slovesnih litanijah in takoj potem so si ogledali prelepe slike v cerkvi. Med pritrkavanjem zvonov in obilo množico ljudi so se potem opepeljali proti Bledu in na Breznico.

Iz Radolice, sredi septembra. Dne 5. septembra se je vršil IV. občni zbor kat. slov. društva za radolski okraj. Iz poročila tajnika g. Azmana posnamemo, da se društvo krepko razvija, tako gledé prirejanja shodov kakor gledé števila udov, ki je letos naraslo na 604. — Tudi društveno premoženje je v ugodnem stanju. Odbor se je obnovil tako, da so se izvolili vsi dosednji odborniki, le namesto odstopivšega župnika kranjskogorskega je bil izvoljen gospod Šinkovec, župni upravitelj na Jesenicah. — Odbor se je nato sledeče sestavil: Janez Vurnik, podobar v Radolici, predsednik; Janez Novak, dekan v Radolici, I. podpredsednik; Ignacij Zupan iz Kamne gorice, II. podpredsednik; Janez Azman, župnik v Gorjah, tajnik in blagajnik. Odborniki: Anton Soklič, župan na Kor. Beli; Jakob Žumer, župan v Gorjah; Andrej Jurgele, župan v Mošnjah; Janez Arh, župan v Srednji vasi v Bohinju; Jožef Pogačnik, c. kr. poštar v Podnartu in državni poslanec. Namestnika: Janez Berlic, župnik v Mošnjah in Klemen Dovžan, posestnik v Zabreznici. — Nato sta še poročala deželni poslanec Azman o pretečenem zasedanju kranjskega deželnega zbora in državni poslanec Pogačnik o državno-zbojskih razmerah. Enoglasno se je vzprejela resolucija: „Pri radoliškem mostu dne 5. sept. t. l. zbrani volilci obsojajo kar najostreje obstrukcijo nemških nacionalcev in zahtevajo jednako jezikovno naredbo za vse slovenske dežele, kakoršno je vlada izdala za Češko in Moravsko.“ — Krono vsemu shodu pa je postavil g. dr. Krek, ki se je vkljub temu, da je isti dan malo prej s tovarišem držav. poslancem Pogačnikom govoril na shodu v Predoslju, potrudil v Radolico in v krasnem govoru razvil hvaležnim poslušalcem načrt, kako bi se dalo pomagati delavskim stanovom: kmetu, obrtniku in delavcu. Po ponesrečenem poskusu nekaterih demokratov, ki so hoteli motiti shod, se je ta zaključil v splošno zadovoljnost.

Listek.

Iz Brazilije.

Meseca julija.

Drugo pismo.

Dragi Domoljub!

Ohlubil sem vam zadnjič, da popisem, kako se prideluje kava. In v današnjem pismu spolnim to obljubo. Toraj poslušajte!

Najprvo je treba kavo saditi in čakati šest let, predno začne roditi. V tem času treba jo je do šestdesetkrat opleti, predno začne roditi zrnje. Ko je začelo zrnje

roditi, treba je pod grmom tako počistiti, da je čisto kakor na mizi. Potem se dené platno pod grmom na zemljo ter se kava z rokama na platno opuli. Nato se strese v vreče, katere odpeljejo vozniki na širok prostor, nalašč zato narejen, da se kava na njem suši. Nekateri takih prostorov je polnih več kot en milijon vreč. Marsikateri ima tudi električno razsvetljavo napeljano, kar po noči delajo. Dela pa do petdeset ljudi, ki kavo vedno mešajo, da se tembolje suši. Tako suše kavo do pet mesecev, ravno toliko časa so jo poprej z grmov pulili. Kje je še zdaj Evropa, ki bo to kavo jedla, koliko jo

se truda, predno pride na Kranjsko! Posljejo jo se v tovarno, kjer jo čistijo, potem pa po železnici na parobrod. In se zdaj je daleč Evropa, dragi moj! Če ti vse to natanko premisliš, gotovo boš rekel, preceña je kava.

Tukaj v Braziliji nimajo tolikih posod, da iz njih pijó kavo ko na Kranjskem. Komaj osmi del vaših posod drže naše, akoravno je cela Brazilija zaraščena in poraščena s kavinimi grmi, vendar bolj varčujejo z njimi, ko naša slovenska gospodinja.

Poglejmo se zdaj, kaj drugoga rodi ta novi svet v ti sloveči Braziliji. Po oceli sirni Braziliji raste — kava, koder je le količkaj prostora, da le svet nekoliko viši. Kajti Brazilija je polna hribov in dolin, koder je pa ravna, tam je močvirno in v tistem močvirju raste riz in sladkor. Tako vsak majhen prostor povabijo v Braziliji, če ni za kavo in druge rastline, imajo ga pa za pašnik, kjer se živina redno pase, po leti in po zimi. Po zimi, kadar padajo hude slane, pogine veliko volov, krav, telet in mul valed pomanjkanja krme, ker tukaj nič ne spravljajo v kozo za živino. Posestniki imajo veliko živine, po 100 volov in 150 mul. Čemu imajo toliko živine? Potrebujemo jo, ker tukaj ni cest v ravnini, ampak hrib in dolina. Da napravi vedno veliko blata, vročina pa veliko prahu. Da zamorejo po tavih krajih en voz peljati, treba je vpreči deset parov volov. Osem parov vprežejo spredaj, dva pa zadaj. Dva zadnja zadržujeta voz, da ne zdrči prehitro po strminah in bregovih in se ne poškoduje. Tako vozijo z volmi po Braziliji. Vozovi so jako priprosto stezani, navadno na dveh količ po dve kolesi, pa kakšni! Kolo narejeno je iz cela, iz široke deske, visoko poldrugi meter. Ko se tak voz premika, slisati je oviljenje, kakor bi drli prasiča. Pa zakaj imajo tako nerodne vozove v Braziliji? Zato, ker bi s kranjskimi ne mogli tukaj nič voziti, ker

v Braziliji ni ceste niti v mestu niti v vasi, ampak je samo prah in rahla zemlja. Če pa lije dež en dan, je povsod veliko blato. Dežuje pa tu večkrat ko pri vas. Tudi hude ure v bliskom, gromom in treskom ter v silnim pišem so pogostne.

Brazilija je nezdrav svet za vaš in sploh za evropske ljudi. Onam, ki so v Evropi rojeni, ta svet braziljski in ta zrak ne ugaja, ker se vsacega tukaj hitro hitro loti bolezen. Boleznij je tukaj veliko in hude so, zlasti razne mrslisce, pravijo jim tukaj febre. Najhujša je febra murela. Ta bolezen spravi človeka v treh urah v grob, v tem kratkem času je človek živ in mrtev. Kder za to boleznijo umre, postane takoj ves rumen. Takega človeka na mestu, kjer ga je smrt zadela, zakopljejo, ali pa s petrolejem polijejo in zažgo, kar se zgodi posebno v mestu, kjer ne pusté takšnega mrlica zakopati. Ta bolezen se klati najraje po mestih in tam razsaja tako, da dobiš čisto hišo za 50 gld., ker ljudje bežijo iz okuzenega mesta. Če me vprašate, zakaj se febra murela klati najraje po mestih, odgovorim, ker je dosti ljudi in tudi dosti nesnage, katera se pari v hudi vročini, ko solnce pripeka, jarkov pa nimajo skopanih, da bi se nesnaga odtekala. Mesto se imenuje vsak kraj, ako je le podobno kakš kranjski vasi in če je cerkev notri. Mesto St. Pavel je že nekako tako kakor vaša mesta v Avstriji. V tem mestu se dobijo in kupijo mnogovrstne stvari. Dobimo tudi pivo, led delajo s stroji, vino raste tudi, a je drago. Najbolj ceno je zganje. Ta stvar je precena in če bi ne bila, bi marsikateri Slovence prišel domov, koder je tekle njegova zibelka, toda zganje mu brani. Zganje kuhajo v Braziliji iz sladkorja, ki raste kakor turšica, iz tistih stebel kuhajo zganje, Brazilci imenujejo to pljačo pingar.

(Dalje sledi.)

Cerkev in šola.

Okrožnica papeža Leona XIII. o rožnem vencu. Častiti bratje, pozdrav in spoustoleki blagoslov! Kolikš cene za javne in zasebne koristi je, da se češčenje preblaznega Device Marije neprehoma goji in razširja od dne do dne s večjo vnemo, lahko spozna vsakdo, ako se ozira na yavišene stopinje dostojanstva in slave, katero je Bog odločil za Marijo.

Od vekomaj je Bog Marijo izvolil za Mater Bese, ki je imela odeti se v človeško telo. Zato jo je tako odlikoval mej vsami v trojnem redu narave, milosti in slave, kakor cerkev s popolno pravico obrača na njo pastopne besede: Prilila sem iz ust Najvišjega, prvorojena pred vsami stvarmi. (Sirah 24, 5.) Ko se je pričel tek stoletij in so začetniki človeškega rodu padli v greh in ko so bili vsi potomci zaznamovani z istim madešem, bila je Marija določena kot zastava za zopetno ustanovitev miru in odrešenja.

Sin jedinec Boga odlikoval je presveto Mater z izredno častjo.

Tekom svojega skritega življenja je privzel Device kot pomočnico pri dveh prvih čudežih, katera je izvršila: čudo milosti, valed katerega se je strel sin Elizabete v njenem telesu, ko jo je pozdravila Marija, in čudo vnaravi, po katerem je Jesus spretenil vode v vino na ženitnini v Kani. In ko je na koncu svojega javnega življenja Kristus ustanovil novo zavezno, ki je morala biti zaznamovana s njegovo presveto krvjo, izročil je presveto Device apostolu ljubljencu s predragimi besedami: Glej, tvoja matid (Jan. 19, 27).

Ma pa, ki, dasi nevradni, tukaj na zemlji predstavljamo Sina božjega, nikdar ne prenehamo proslavljanje časti take Matere, dokler bo zadnja iskra življenja telesa v našem trou. Ker čutimo, da ta doba ne more biti več dolga valed naše visoke starosti, si ne moremo kaj, da ne bi spominjali vsah svojih bratov Jezusa Kristusa in vsacega posebe na poslednje besede, katera je On pripet na križ zapustil kot svojo oporoko: Glej, vaša matid.

Mi menimo, da so naše želje izpolnjene, ako imajo naši opomini tak vpeh, da nima noben vernik nič bolj pri srcu, nič drugjega, nego češčenje Marije, in če sme vsak kristijan sebi privajati besede sv. Janeza, katere je zapisal sam o sebi: In od tiste dobe jo je učence k sebi vzel. (Jan. 19, 27.)

Ob bližajočem se mesecu oktobru, častiti bratje, nismo hoteli, da bi tudi to leto Vam ne pisali; mi Vas z nova opominjamo z vso mogočo iskrenostjo, naj si vaša izmed Vas prizadeva, z molitvijo svetega rožnega venca pridobiti mikstij za se in za vojskujočo se cerkev. Zdi se, da se ta način molitve po previdaosti božji koncem sedanjega stoletja tako čudovito razširja, da se pojemajoča pobožnost vernikov z nova pozivlja; to spričujejo vzlasti znamenita in sloveča svetišča, zgrajena v čast Materi božji.

Tej božji materi donajali smo cvetke v mesecu majniku, sedaj pa v oktobru, v mesecu sadov, želimo, da ga preživimo s tem, da Marijo s prav posebno pobožnostjo in iskrenostjo častimo. Spodobi se res, da ste te dve dobi posvečeni Njej, ki pravi sama o sebi: Moji cvetovi so sadovi časti in kreposti. (Sirah 24. 23.)

Skupne osnovne vezi, po katerih ljudje hrepené po naravi, niso bile morda nikoli tako zrahljane, kakor v naših časih, in nikoli tako splošno in s toliko živo vnemo iskane. Nikdo bi ne imel vzroka žalovati, ako bi slabotna človeška narava, plemenita sicer sama na sebi, ne zapustila kedaj svojega namena ter se nagnila k slabemu.

Toda, mi vidimo, kako se združujejo v zvezo razne vrste hudobnih ljudij, ki zbirajo svoje sile proti Gospodu in njegovemu Kristusu. (Ps. 2. 2.)

A tudi med katoličani smemo reči, in to je naša tolažba, se bolj cenijo pobožne družbe, nego poprej in ki so tako številne v cerkvi, kakor so vezi ljubezni ter kakor v nekem skupnem bivališču združujejo vse vernike s takim namenom, da se opravičeno smejo imenovati in so tudi v resnici — bratje.

Nasprotno pa, ako se zatre krščanska ljubezen, se nikdo ne sme ponašati s tem imenom, nikdo s to jedinstvo. To je že Tertulijan krepko izrazil tako-le:

„Mi smo vaši bratje pravem natore, ker imamo isto mater, če tudi bi bili v kvar ljudij, ako ste slabi bratje. S toliko večjo pravico pa se imenujejo in so bratje oni, ki spoznavajo jedinega Boga, ki imajo kot namen samo želje po svetosti, ki se približujejo, lavirajoči iz istega naročja nevednosti, s trudom do prave luči resnice.“

Razne so oblike, po katerih imajo katoličani navado, ustanavljati veleblagodejne družbe, o katerih govorimo. Tako imamo svere, gospodarska društva, družbe za posvečevanje praznikov, zavetišča za mladino, bratovščine in mnogo drugih lepih zvez s jednako plemenitimi nameni. Vendar pa so vse te naprave, da si se po svojem imenu, obliki in po posebnem namenu zde nove, v resnici zelo stare. Gotovo je, da nahajamo v pričetku krščanstva družbe jednake vrste. V teku časa so bile seveda potrjene po pravilih, odlikovane po znamenjih, obdarovane s prednostmi, izročene češčenju v svetiščih,

služeče koristim duševnim ali telesnim, dobile so v teku časov razna imena.

Njih število se je v teku stoletij vedno množilo, tako da n. pr. v Italiji ni nobenega kraja, nobenega mesta, da, nobene župnije, kjer bi ne bilo nobene take družbe.

Prav častno mesto mej temi družbami pa mi dajemo takozvani bratovščine svetega rožnega venca. Kajti ako se oziramo na njen izvor, odlikuje se ta bratovščina med drugimi jednake vrste po svoji starosti, ker ima kot začetnika sv. Dominika samega. Ako pomislimo na prednosti, ima jih kar moč najštevilnejših po dobroti in velikodušnosti naših prednikov.

Oblika, ali da se bolje izrazimo, duša te bratovščine je Marijin rožni venec, katerega važnost smo že večkrat prej natančno razložili. Toda vpliv in važnost rožnega venca, v kolikor se naklada kot dolžnost, naročena udom bratovščine, ki ji daje ime, sta prav posebnega ozira vredni. Vsakdo vé, kako potrebno je za vsacega človeka, da moli, ne da bi se morda mogli spremeniti sklepi božji, marveč da, kakor pravi sv. Gregor, ljudje proseč zaslužijo, prejeti to, kar je Bog vsemogočni že pred vekom odločil, da jim bo podeljeno. (Dialog. I. 8.) Sveti Avgustin zopet pravi: Kdor zna prav moliti, zna prav živeti. (In Ps. 118.)

Toda molitve so tem bolj zmožne, pridobiti pomoči iz nebes, kolikor bolj jih moli očitno, stanovitno in združeno veliko število vernikov, tako da vsi, ki molijo, napravijo jeden sam zbor.

To dokazujejo prav jasno besede iz dejanja apostolov, kjer je rečeno, da so učenci Jezusu, pričakujoč obljubljenega sv. Duha, vztrajali jednega duha v molitvi. (Dj. ap. 1. 14.) Kdor tako moli, ne more, da ne bi dosegel sadov. In to se ravno godi z molitvijo sv. rožnega venca. Kakor duhovni, opravljajoč svoje duhovniške molitve, slave Boga javno, stanovitno in uspešno, tako so tudi v svoji vrsti neprestane in skupne molitve, katere opravljajo bratovščinarji, moleč rožni venec ali Marijin hvalospjev, kakor to molitev imenujejo mnogi rimski papeži.

Ker imajo očitne molitve, kakor smo dejali, večjo ceno, nego zasebne, ter tudi večjo moč za uslišanje, je jasno, zakaj so cerkveni pisatelji imenovali bratovščino sv. rožnega venca »prosečo vojaško armado, zbrano po očetu Dominiku pod zastavo Matere božje, one Matere, katero sveto pismo in zgodovina cerkve pozdravlja kot ono, ki je premagala hudobnega duha ter je obhajala zmagovalje nad vsemi krivoverami.“

Res družji Marijin rožni venec vernike, ki opravljajo to pobožnost, v skupno vez, podobno vezi, ki biva mej brati ali mej vojaki, zbranimi v istem sotoru. Tako je zbrana dobro vrejena in mogočna armada, ki je zmožna, v bran se postaviti notranjim in zunanjim sovražnikom.

Udom te bratovščine po vsej pravici veljajo besede sv. Ciprijana: Mi imamo očitno in skupno molitev in kader mi molimo, ne molimo le za jednega, marveč za vse ljudi, zato, ker smo mi kot ljudstvo zbrani. (De orat. domin.)

(Konec sledi.)

Podobe iz življenja.

Stara mati.

(Slika. Naslikal Vitigoj.)

Sama!

Kdo se meni za stare onemogle kosti!?

Nekdaj seveda je bilo drugače, nekdanj . . . ko je mogla še gibati in delati, in sta mlada dva pričakovala še kraj od nje. Na rokah sta jo nosila in se ji laskala, kakor mali otroci, če hočejo dobiti to in ono od ljubeče matere. A ko dobe zaželenih sladkarij in drugo, kar jih je vabilo in mikalo, ne zmenijo se več za mater in njene opomine . . .

Da, nekdanj . . . a sedaj?

Uboga starka! Od daleč še čuti smrtni dih, čuti kako jo oklepajo njene mrzle roke in vendar ga nima, ki bi jo tolažil.

Nima?

. . . "Kteri je za nas umrl . . ." In jagoda za jagodo se niza pod njenimi sabimi, velimi prsti —

Mrak večerni je silil skozi male, temne, skoro neprozorne šipe. Nekam čudno je postalo v nizki, zakajeni sobici, ko se je posiljavalo žareče solnce od onemogle starke.

Roke so ji omahnile, rožni venec, njeni edini tovariš skozi vse življenje, se ji je izmuznil iz rok na odejo in vela, upala ustna so zasta'a.

Zamislila se je starka . . . zadnjič v življenju.

Vse dolgo življenje, od zorne mladosti do pozne starosti, do danes, razgrnilo se ji je pred očmi.

Sama se je ustrašila vseh teh raznoličnih temnih in svetlih, jasnih in oblačnih, mračnih in leskečih prizorov. Saj je bila tudi ona nekdanj mlada, živa, cvetoča, saj je tudi ona gledala z jasnimi očmi v svet in hrepečela po njem, a vse drugače, kot hrepena po njem danes.

Imela je tudi ona staro mater prijazno, mehkočeno ženo, ki je bila nazadnje v svojem kretanju že skoro popolnem jednaka mali Miciki, ki se je držala njenega krila. Imela jo je, a ljubila jo tudi drugače . . .

"Micika", ji je rekla stara mati, "pojdi k meni, bodeva moliti".

. . . Kterega si devica . . .

Razgled po Slovenskem.

Duhovniške promembe v ljubljanski škofiji. Premeščeni so č. gg.: Luka Smolnikar z Vrhnike kot korni vikar in stolni kaplan v Ljubljano, Ivan Bittaršič iz Lase na Vrhniko, Francišek Zvan iz Grada (Bleda) v Kranj, Francišek Pavlič iz Kranja kot kapelan in Schillingov benediktin v sv. Petru v Ljubljani, Mihael Belovec od svetega Petra v Ljubljani kot podvoja in ekonom v bogoslovno sementišču, Josip Benkovič iz Naklega kot spiritalni

In pod malimi prstki je zginjala jagoda za jagodo. Mali očesi ste je zrlji zaupno v starko, a če sta ji nehote ušle skozi okno na vrt, ali doli na cesti, kjer so igrali drugi otroci, pogledala jo je stara mati s svojimi velikimi jasno govorečimi očmi in hipno je povesila oči sramujoč se svoje raztresenosti.

In ko ji umrla stara mati, jokala je, da že ni imela več solz . . .

Ostala je sama na širnem svetu . . .

Rožni venec ji je bil tovariš, v njem je dobivala tolažbe in pomoči v vseh nadlogah . . .

Ob strani mladeniča, na katerega se je navezala za vse življenje, vrnila se je iz cerkve v mali dom, doli za vasjo, in ko so bili svatje in družica najbolj veseli, šla je ona v malo izbičo, da se tam razjoče od prevelike sreče, katera ji je polnila dušo in srce. In nizale so se jagode, mokre od vročih solza srčnega veselja . . .

In čez leta in leta je stala ob muževem grobu. Kropili so ga drugi z blagoslovljeno vodo, a ona je kropila s solzami. Sin jedinec jo je tolažil, a zaman. Onesveščeno so odnesli domov, a ko se je zavedla, dahnila je: "Tvoja volja, Gospod, se zgodi!" . . .

In teklo je leto za letom, jednočeno, pusto, brez premene, kakor drvi val za valom in se ne vrne več. — Sedaj se je tudi poloti včasih obup, a takrat se zateče k svojemu tovarišu, in jagoda se niza za jagodo, a v starkino srce pa zaveje tolažba . . .

Zadnji solnčni žarek je posvečil skozi okno in poljubil starke v slovo na veke lice, potem pa se umaknil iz dolgočasne revne sobice, kjer je dihala že smrt svojo mrzlo, ledeno sapo . . .

Starko so obile zadnje slabosti.

Ah, sama, in vendar ga je ljubila, sina in sinu vedno, in kako! . . .

"Odpusti jima, Gospod," so ji šepetala ustna in mirnebeški se je razlil po starkinem licu.

Zadnja jagoda zdrsne pod prsti in iz oči ji priteče tudi dvoje jagod zadnjih solz in starka izdahne . . .

Ko so jo položili v rakev, priložili so ji v krsto rožni venec, ki jo je spremljal vse življenje, ki jo je spremljal i v večnost. Srečna je bila stara mati.

in prefekt v deško sementišče (Collegium Aloysianum), Francišek Traven iz Dobropolja v Naklo, Ivan Jelenc in Sostrega kot farni upravitelj v Ledine. — Na nove umeščeni č. gg.: Eugen Lampe kot kapelan v Gradu, Jakob Benovec kot kapelan v Laibah in Ivan Sever kot kapelan v Crnemlju.

Novo šolsko poslopje v Lichtenhurnavem študijskem blagoslovilo se je 19. septembra po mil. g. škofnem predstojatelju.

dr. Leonardu Klofutarju z obilno azistenco. Zastopana je bila deželna vlada, deželni odbor, c. kr. deželni in mestni šolski svet. Novi šolski prostori so zares krasni in primerni svojemu namenu.

Shodi slovenskega katoliškega delavskega društva. 15. septembra v Vodmatu, kjer je poročal državni poslanec dr. Krek o državnoborskem delovanju. Razpravljal je o sredstvih in namenih liberalizma in socialne demokracije. Govorila sta tudi č. g. Kržišnik iz Teharjev pri Celju in č. g. Dermastija s Primorskega. Gospod Finžgar je prošil gospoda državnega poslanca, naj poskrbi, da se vredé neznosne razmere v bolniški blagajni južne železnice, da država kaj stori glede zavarovanja delavcev za starost in onemoglost, da se uvede nedeljski počitek. — Z navdušenjem sprejela se je tudi resolucija, naj občinski zastop ljubljanski in sploh vsi Slovenci skušajo preprečiti demonstracijo, ki jo nameravajo prirediti predrzni in ošabni nemški hujšaki dne 31. oktobra v Ljubljani. — 12. septembra na Jesenicah. Shod je bil velikega pomena v prvi vrsti za Jesenice in ves ondotni okraj, ker so na njem govorili: Gostinčar, Šnkovec, Rozman, Rakovec, Ziller v krepkih in jasnih besedah razkrinkali budalost socialno-demokratskih nazorov in to stranko ljudstvu pokazali tako, kakoršna je v resnici. Na shodu so se nasvetovale in splošno odobrile sledeče resolucije: 1. Na ljudskem shodu dne 12. septembra na Savi pri Jesenicah zbrani krščansko misleči možje so popolno prepričani, da je mogoča rešitev perečega socialnega vprašanja le na podlagi krščanskih načel, ter vsled tega tudi slovesno izjavljajo, da se hočejo oklepati jedino le krščanskega socializma. Ob enem pa najodločneje obsojajo vse one, ki skušajo sejati mej narod krive nauke ter na ta način pehajo sami sebe in druge v gotovo propast. 2. Nujna potreba za delavski stan je, da se kar najpreje državnemu zboru predloži zakon za zavarovanje delavcev v slučaju starosti in onemoglosti za delo. V ta namen se obračamo do našega poslanca pete skupine, da skuša stvar sprožiti v državnem zboru. 3. Današnji ljudski shod izreka popolno zaupanje »krščansko-slovenski narodni zvezi«, ker je vsprejela tudi krščansko-socialni program. 4. Ker je nujna potreba, da se prične vendar jedenkrat resno delovanje državnega zbora v korist narodov, se izreka današnji ljudski shod: Današnja večina državnega zbora naj ostane zvesta svoji obljubi in neupogljivo nadaljuje svoje delovanje v krščansko-socialnem in narodnem smislu. 5. Današnji shod izreka popolno zaupanje č. gospodu dr. Kreku kot svojemu državnemu poslancu. — 19. septembra v Kropi. Tudi ta shod obnesel se je sijajno. Posebno veliko zanimanje je obudilo temeljito, a ob enem prav poljudno pojasnilo državnega poslanca dr. Kreka o delovanju državnega zbora. — 26. sept. v Kamni Gorici. Na mnogobrojno obiskanem shodu so govorili državni poslanec dr. Krek o razmerah v državnem zboru, gospod Jakopič o delavskih zavarovalnicah in bolniških blagajnah, gospod Gostinčar o socialni demokraciji. Vsprejela se je tudi resolucija glede pospeševanja ondotne žrebčarske obriti.

Najden mrlič. Nedavno o pol jedni uri popoldne našel je nek slikarski pomočnik na potu nad tivolskim gradom truplo nekega starega moža in je o tej najdbi takoj obvestil mestni policijski komisariat. Prisedša komisija, obstoječa iz polic. komisarja g. Podgorseka in mestnega policijskega zdravnika dr. Illnerja je konstatovala, da je mrlič že kake tri dni mrtev. Telesne poškodbe ni bilo opaziti; pozneje se je zvedelo, da je najdeni mrlič bivši nadsprevodnik Wolf. Denarnico so našli pri njem prazno in sorodniki trdijo, da ni imel pokojnik denarja pri sebi.

V Kamniku bo to nedeljo (10. oktobra) zopet shod po krščanskem nauku. Govorilo se bo o neki za mesto in deželo enako in sicer zelo potrebni reči. In če Bog dá, se ne bo samo govorilo, ampak tudi nekaj naredilo. Kdor bi rad vedel, kaj, naj pride blizu!

V Dobrepoljah se je 12. septembra na dostojen način vršila slavnost blagoslovljenja zastave ondotnega bralnega društva.

V Kranju se je 18. septembra blagoslovilo ob veliki slovesnosti novo gimnazijsko poslopje. Zdaj menda ne bo več padlo v glavo kakemu naučnemu ministru, jemati ta prepotrebni učni zavod vrlim Goranjcem.

Prezentacija. Za župnijo Trebnje je predstavilo ministerstvo za uk in bogočastje dosedanega ondotnega upravitelja č. g. Janeza Nagodeta.

V Zaplani je bila dne 12. septembra po prezvišenem knezu in škofu posvečena ondotna nova krasna župna cerkev. Z. planinci bodo gotovo s hvaležnostjo se trudili poplačati obilni trud svojega župnika Jožefa Seigerschmida, ki je v tako kratkem času jim sezidal tako veličasten hram božji.

Dekliška šola v Repnjah. Z novim šolskim letom so otvorile č. šolske sestre v Repnjah zopet internat, to je, da bodo sprejemale gojenke v šolo in vzgojo. Slovenski stariši, ki hočete svoje hčerkice dati izučiti v vseh strokah ženskega znanja, tu imate domači zavod, ki si je pridobil že v prejšnjih letih sloveče ime in veliko zaslug za vzgojo slovenskih mladenk! Sem pošiljajte svoje deklice v šolo! Na zahtevo daje potrebna daljina pojasnila predstojništvo č. šolskih sester v Repnjah blizu Vodice. Pošta: Smlednik.

Iz Rov. Ravnokar se je ustanovila: »Hramilnica in posojilnica na Rovih, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.« Sedež ima na Rovih. Pravico postati zadrugnik imajo osebe, prebivajoče v župnijah: Rova, Kamnik, Dob, Homec Brdo, Vranja peč v kamniškem političnem okraju, ki se morajo vezati s pogodbami. Kdor želi pristopiti, mora se oglašati pri načelnstvu na Rovih, katero dovoljuje ali pa odreka vstop. Udje prvega načelnstva so: Alojzij Jerman, posestnik Rova, št. 6, načelnik; Janez Rode, posestnik, Zice, št. 15; Peregrin Rode, posestnik, Zice, št. 1; Peter Svetlin, posestnik Rova, št. 2; Janko Šaka, župnik, Rova, št. 3. Zadruga je vpisana v zadrugni register dne 24. septembra 1897 pod list. št. 102. Slovesno pa se odprla in prične svoje delovanje v nedeljo, 10. oktobra ob polu štirih popoldne. K otvoritvi posojilnice vabi župljane gori imenovanih župnij načelnstvo.

Raznoterosti.

(Na katoliškem vsenčilšču) v Georgetownu v Zveznih državah ameriških je bil nazadnje letos pri razdeljevanju daril tudi predsednik Mac Kinley. Pohvalil je zavod, navduševal mlade obdarovance in s drugimi dostojanstveniki vred čestital predsedniku vsenčilšču patru jezuitu Haveny Richardu. Mi omenjamo ta dogodek zaradi tega, ker se nam lepo zdi, da celo verski nasprotniki hvalijo zavode č. o. jezuitov v Ameriki, kar bi naši liberalci nikoli ne storili.

(Žalosten pogreb.) Kakor poroča „Voss. Zig.“ iz Bruselja, ki je v vasi Montbliart žalosten mrljski sprevoz. Dne 15. m. m. zapustil je belgijsko vas Montbliart ob francoski meji mrljski sprevoz. Pogrebei in vsi sprevozniki bili so jako žalostni. Umrli je zahteval baže v oporoki, da ga pokopljejo na Francoskem, kjer je bil rojen. Jokajoč in glasno stokajoč je prekoračil sprevoz mejo. Tu pridejo francoski colnarji nasproti in zahtevajo, da odpro krsto. Žalostni pogrebei protestujejo na vse moč proti tej zahtevi. Toda colnarji ostanejo pri svoji zahtevi, zlasti, ker so videli, da je nekaj sprevoznikov poté odneslo. Le-ti, ki so bili obdani od colnarjev, so morali ostati. Zacinjeno krsto so položili na tla in jo odprli. Bila je do vrha polna bruseljskih čipki — Tako so hoteli utihotapiti čez mejo dragocene in s visokim davkom obloženo blago. Seveda se je žalost pogrebov še zvečala, ko so jih prijeli in jim blago odvzeli.

(Afrikanški pritlikovci.) Dosihmal se je smatralo poročilo afrikanških potovalcev in preiskovalcev o pritlikovcih, ki se nahajajo v osrednji Afriki — za bajko. Prvi potovalec, ki je seznanil Evropejce s temi ljudmi, ki v resnici bivajo v osrednji Afriki, je bil Miani, ki je leta 1878 pripeljal iz pokrajine reke Uelle v Italijo dva pritlikovca, ki sta živela v Evropi deset let. Bila sta 130, oziroma 140 cm. visoka, imela sta torej višino desetletnega dečka. Bila sta jako nadarjena, italijanski in arabški sta se naučila prav lahko čitati in pisati. — Na bruseljski razstavi, v oddelku „Kongo“, sta letos obiskalcem v ogled izpostavljeni dva taka pritlikovca, doma v porečju Aruwin v srednji Afriki. V njih domovini so celi narodi takih pritlikovcev. Živijo se večidel s lovom in zamenjajo s sosednimi narodi divjačino s poljskimi pridelki. Navadno živijo s sosedi, ki so mnogo večji nego oni, v slogi. V vojski jim služijo jako dobro, ker so neverjetno gibčni in izurjeni v orožju. Noben pritlikovski narod nima kakega znamenja na sebi, iz katerega bi se dalo sklepati, da so protin naravno zraščeni. Oni so popolnoma zdravi, so razmerne stasa in mnogoštevilni. Potovalci pravijo, da prekašajo druge zamorske narode v zvižčnosti, bistrumnosti in ročnosti.

(Socijalna demokracija — sredstvo zoper nevihte in tače.) Neki nemški socijalno-demokratski list pisal je ob neki nevihti, ki je ondi napravila precej veliko škodo, te-le smešne besede: »Ustanoviti vrejeno družbo, o kateri bodo ljudje s sdrženimi dušnimi in telesnimi močmi tudi naravne sile in moči spravili v varne meje,

je cilj socijalne demokracije.« Toda socijalna demokracija bo ozdravila ne samo bolno človeštvo, napravila iz tatov in morilcev poštene družbenike, vse lenuhe in postopače naučila za delo, ampak tudi naravne moči spravila v »varne meje«. Seveda, to se bo zgodilo še le v lepi socijalni državi prihodnosti! Dokler ne bo ustanovljena ona država, noče socijalna demokracija s svojimi skrivnostmi na dan! In vendar, kake zasluge bi si pridobila za človeštvo, katero hoče ravno ona osrečiti, ako bi le jedenkrat spravila točo in druge nevihte v »varne meje«. Mogoče pa, da vendar kmalu poskusi!

(Sedaj in nekdanj.) Po uradnih izkazih je dognano da je veljal leta 1527, torej takrat, ko so prišli prvi Turki na Dunaj, kilogram mesa 4 do 6 kr. naše veljave. V začetku tega stoletja je cena poskočila na 23 kr., okoli petdesetih let na 50 kr. in sedaj stane kilogram mesa 1 gld. in še več. Lep napredek!

(Voda kot streljivo.) Sloveči Američan Edison je izumel patrono, v kateri ni drugega kakor voda kot streljivo. Patrona je debela steklena cev, napolnjena z vodo. Na obeh koncih sta pa utopljeni platinski žici, ki molita s koncema v cevno vodo. Ako se napelje električni tok skozi ti platinski žici, se razkropi voda v svoji prvini: vodenec in kisik. Obe prvini se silno razširita, zato nastane v cevi silen pritisk in vled tega velika vročina. V tej vročini se naredi tako zvani razpočni plin, ki razžene cev z veliko silo. Ker pri teh patronah ni nobene nevarnosti, je verjetno, da bodo rabile čimoma pri razstreljevanju mesto smodnika, dinamita, nitroglicerina, strelne volne itd.

(Zastrupljenje krvi) valed mušjega pika. V Dablici na Češkem je picila gostilničarja Antona Jelinjeka mesna muha v deeno roko, na kar mu jame roka silno otekati. Takoj se poda k zdravniku, ki spozna zastrupljenje krvi ter z operacijo zapreči daljno razširjevanje.

(Nevednost in zanikrnost.) Kolikokrat je videti ubito miš, krta, slepca na potu. Mrhovina se pari na selacu ter na nji se pase vse polno muh, ki raznašajo smrtno nevarni mrljski strup na ljudi in živali. Take crkovine je treba zagrebati.

(Amerikanska.) V samotno farmo (kmetško hišo) v Kaliforniji je po noči vlomil medved. Zena, ki je bila sama doma, misli, da je natrkani mož prilomil domu ter sprejme kosmatina, ne da bi poprej luč prižgala, kakor Američanke znajo. Medved je pobegnil, bežal še tisto noč enajst angleških milj. Bil pa je tako strašno zbit, da ga njegovi tovariši kosmatini 14 dni niso upali pogledati.

(Male bolj prizanesljive!) »Mladi mož!« pravi veselo zdravnik, vaša tača je rešena! — Zet klaverno: »Kaj tačega bi mi bili pa vendar malo bolj prizanesljivo povedati!«

(To je res.) Kmetica pokaze vinjenemu možu kravo srebačočo vožo iz zleba: »Glej!« mu pravi, »vzemi si kravo za izgled, ta ne pije nikdar čez zajo.« — Mož:

»Res, rad ti to verjamem! Ko bi moral jaz piti vodo ne pa vino, bi tudi jaz nikdar ne pil čez žejo.«

(Izgovor.) Malega Janezka so mati kregali, ker je padel in si hlače strgal. »Nikar ne bodite hudi mamka«, odgovori mali prebrisanec, »saj sprevidite, da nisem imel časa poprej hlače izsleči.«

(V gestilni) A. »Prijatelj, kako je mogoče, da Ti ješ in bereš ob enem.« B. »Veš prijatelj to je lahko, z jednim očesom berem, z drugim jem.«

(Prednest bankevev.) »Poglej prijatelj, koliko bankovcev imam pri sebi. Ko bi jih v tolarje izmenjal — dva vola bi jih ne peljala. Sedaj jih samo jeden v žepu nosi.«

Prilobljena številka „DOMOLJUBA“ izide dne 21. oktobra 1897 zvečer.

Loterijske srečke.

Današ, 2. oktobra:	58,	24,	66,	86,	63.
Gradec, 2. oktobra:	27,	67,	53	2.	64.
Lina, 25. septembra:	33,	43,	77,	26	39.
Trst, 25. septembra:	6,	83	30,	43	84.

„Posojilnica in hranilnica v Poljanah nad Škofjo Loko,

registrov. zadruga z neomejeno zavezo“.

Bilanca dne 30. avgusta 1897.

(12mesečni obstanek.)

221

Posojila gld. 38.310—	Udov: 146.
Naloženo pri drugih zavodih in gotovine . . . 57.326 25	Hranilnih vlog gld 87.531 94
Prometa v 12 mesecih od 30. avgusta 1896 do 31. avgusta 1897, gld. 208.445 68.	

Ljudska posojilnica, v Ljubljani, Gradišče št. 1.

● Obresti za hranilne vloge $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka. ●

Stanje dne 30. septembra 1897.

(16mesečni obstanek.)

200 6

Posojila gld. 516.092 45	Udov 395 z vplačanimi deleži gld. 2.690—
Naloženo pri hranilnicah, bankah, poštini hranilnici in gotovine gld. 71.160 48	Hranilnih vlog „ 579.735 13

Računski posojilnicam posodila gld. 215.446 28.

Prometa v 9 mesecih, od 1. januarja do 30. septembra 1897, gld. 2.406.238 58.

Tržne cene v Ljubljani.

29. septembra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica m. st.	11	20	Špeh, povejen, kgr.	—	72
Reš.	8	—	Surovo maslo,	—	84
Ječmen,	6	30	Jajce, jedno	—	3
Oves,	6	20	Mleko, liter	—	10
Ajda,	8	50	Govje meso kgr.	—	64
Proso,	8	—	Telečje	—	62
Koruz,	6	30	Svinjako	—	64
Krompir,	2	80	Kostrunovo	—	40
Leča hkl.	12	—	Pišanec	—	50
Grah,	12	—	Golob	—	18
Fizol,	12	—	Seno, 100 kgr.	1	78
Maslo kgr.	—	94	Slama,	1	60
Mast,	—	72	Drva trda, 4 kub. mtr.	6	80
Špeh, svež	—	68	„ mehka	4	60

Pravo tirolsko sukno (loden)

priznane najboljšje tirolsko nevaljano sukno za simala in letna oblačila, za moške in ženske vsakega stanu, le iz dobre volne napravljeno, vsaga priporočevanja vredne po svoji trpežnosti in po nizki ceni, izdeluje iz razpoložljive prva Gerarje-Katalaka tovarna za sukno

A. Draxel-a sinovi v Flirsch-u,

Tirolsko D.

211 6—3

100 do 300 gld.

na mesec lahko pošteno zaslužiti aleherni ter povsod brez zgube, ako hebe prodajati poslavno dopuščene srečke in državna pisma. Ponudbe na Ludovika Oesterreicher, Budapest VII. Deutschgasse 8. 459 10-6 198 9

Vizitnice

priporoča

Katol. Tiskarna.

V vsakem pošteno-oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot 104 10—5

zaupni mož, posredovalec

s dobrim in trajnim postranskim založkom od nekega, mnogo let obstoječega avstrijskega podjetja prve vrste. Pisane ponudbe pod „V. u. G.“, Gradec, post. rest.

Oelz^{ova} kava

je najbolj in najčisteši primesek h kavi.

Cestite gospodinje!

Zahtevajte in kupujte to kavo!

Prodaja se v rdečih zavitkih z belim trakom ali pa v katljah.

Od vseh avstrijskih školenj potrjeni in od vis. a. kr. ministarstva za uk in bogoslužje pripušteni

mali, srednji in veliki katekizem ali krščanski nauk

v slovenskem jeziku, kateri bode v rabi po avstrijskih ljudskih šolah od prihodnjega šolskega leta nadalje, je ravno izšel ter se dobiva

mali po 15 kr., srednji po 32 kr. in veliki po 40 kr.

v prodajalnici katol. tisk. društva v Ljubljani

(H. Ničman) Kopitarjeve ulice.

Prodajalci dobé primeren popust.

Priporočen od zdravnikov

Marijacetljski grenčec

(v trgovini popolnoma prost, sme ga torej prodajati vsak trgovec. Najboljše nadomestilo za preporučene takozvane Marijacetljske želodčne kapljice. Razprodajalci dobé najvišji popust. Plakati v vseh jezikih za reklamo se dobé zaastonj.)

Okrepčujoč, okusen, poživljajoč, osvježujoč, zdravje pospešujoč, v dijetalnem oziru blagodejen je

Želodčni grenčec najfinjšega vonja (aroma) in najboljega ukusa, ne zoperne grenek, marveč prijetno pogreni. — Srečno izbrana sestava izredno dobrih, čistih zelišč, najvestnejše priprava s najboljšo podstavo alkohola omogoči prirejanje najizvrednejšega želodčnega grenčca, kateri krepi želodec in izvrstno učinkuje proti oslabiljenju želodca in njega prebavnih organov. Priporočen od zdravnikov, potrjen po številnih izkušnjah. — Steklenice 20 kr., 6 stekl. 1 gl., 12 stekl. samo 2 gl. — Dobiva se v vseh prodajalnicah, toda pri nakupovanju: **Pozor!** Pristen in pravi ima varstveno znamko **Marijino Celje**, katere je oblastveno vkajljena. Da pa se pri kupovanju obvaruje ponarejenega ali pokvarjenega blaga, je najpriporočljivejše obrniti se glavnemu naravnost do glavne zaloge

Varstvena znamka.

Lekarna Trnkóczy, Ljubljana, Kranjsko, katere razpošilja: — da se obdelstvo seznaní s pravim, pristnim blagom — najmanj 6 steklenice s obratno pošto po vseh delih sveta. 191 24-9

Sídro Liniment. Capsici compos.

144 17 iz lekarn Richter-jeve v Pragi

priznane izvrstno bolečine olajšujoče masilo je dobili posredno po 40 kr., 70 kr. in 1 gl. v vseh lekarnah. Zahteva naj se to sploh priljubljeno domače zdravilo kar kratko kot 46 25-25

Richter-jev liniment s 'sídro'

ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah z znano varstveno marko 'sídro' kot pristno.

Richter-jeva lekarna
pri istem levu v Pragi.

Vožnje karte in tovarni listi

v Ameriko

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovano od visoke a. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno

Koncesijonovana potovalna pisarna

194 12-7 **H. Schmarda**

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 4.

Preselitev trgovine!

Jemljem si čast, naznaniti svojim častitim kupcem in občinstvu sploh, da sem se s svojo

trgovino sukna in manufakturnega blaga

pred Skofjo št. 2, preselil v

Špitalske ulice št. 4.

Prizadeval si bom, da se s prav rešeno in skrbno postrežbo vrednega storim dosedanjega zaupanja v mojo tvrdko.

S spoštovanjem

218 1-1 **Hugon Ihl.**

Naznanilo.

H Kršianovi graščini (Moosthal) pripadajoči, v katastralni občini Brezovica ležeči

travniki in njive

so prostovoljno na drobno naprodaj.

Kdor želi kaj kupiti, naj pride dne 11. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne na lice mesta.

Za ponudbo se ima položiti 5% varščine.

Kupnina plaša se lahko v šestih enakih letnih obrokih, in sicer polovica prvega obroka do božiča tega leta, druga polovica do svetega Jurija prihodnjega leta.

Več se pozve v pisarni gospoda dr. Fran Vok-a, c. kr. notarja v Ljubljani. 220 1-1

Učenca

takoj sprejmem za ševljarski obrt. Jan. Lukandč. Godešič, p. Skofja Loka. 219

Sprejme se

učenec

ki bi imel veselje do krojaškega obrta. Franc Turk, krojaški mojster v Ljubnu pri Celji. 217 1-1

Prodá se

in proste roke posestvo:

híša, zemljišče, travniki in gozdi za 3500 gl.

Pripravno tudi za kak obrt. Več pozve se pri L. Spruk v Skadovljah, p. Mengeš. 214 1

Kdo pije
Kathreiner
Kneippovo sladno kavo?
Vsak
kdor ljubi okusno kavo, hoče
zdrav ostati in si kaj prigraniti.

(130) 14

Konsumno društvo v Cirknici pri Rakeku
trgovina z mešanim blagom išče

učenca. 116 1-1

Prednost imajo oni, ki so v špeceriji vsaj nekoliko izvežbani.
Ponudbe blagovolijo se takoj poslati na društvo.

4 zlate, 18 srebrnih kolonj, 30 častnih in priznanih diplom.

Kwizdov restitucijski fluid

c. in kr. priv. umivalna voda za konje
cena stekl. 1 glt. 40 kr. a. v.

Vše tekom 35 let uporabljavana v dvornih hlevih, v večjih konjarnah vojaških in civilnih, krepí pred in ojačuje po velikih štrapancah, pri izpahnjenu, otrdelosti mišic, kit itd., usposablja konja k trajnemu naporu pri tekanju.

Pristen dobi se le, ako je pritisnjena varstvena znamka, v vseh lekarnah in droguerijah v Avstro-Ogerski. 116 (8-7)

Glavna zaloga:

Franz IV. Kwizda

c. in kr. avstro.-gerski in kralj. rumunski dvorni založnik

okrožni lekarnar v Kornenburgu pri Dunaji

Največji izbor.

Popravila
Freibleke.

L. Nikusch,
tovarna delnikov,
Lipičana, Meisel trg 15.

170 18-13

Hotel Fischer, Kamnik, Kranjsko.

Ponižno podpisani slavnemu občinstvu uljudno naj-
znanja, da je s 1. majem letos občernani

hotel Fischer

v mestu Kamnik, najprijetnejšem zavetišču in
kopališču, prevzel zopet v lastno režijo.

Priporočujoč se slavnemu občinstvu za obilni obisk
naznaja, da bode skrbel prav posebno zadovoljiti cenjene
goste z izborno vinsko kapljico, vselej svežim
pivom, z dobro, ukusno gorko in mrislo kuhinjo.

V hotelu se nahaja mnogo sob za prenočišče,
kakor tudi letna stanovanja.

S spoštovanjem

Fran Fischer.

189 10-8

Jedino pravi Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju
varhu“ in tovarne farma-
cevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Progradi
pri Rogatec-Slatini.

Preskušan in potrjen od zdrav-
stvenih obiztov.

Najstareje, najpristnejše,
najreelnejše in najceneje
ljudsko domače zdravilo,
ki utoči prane in plučne boleti
krč v železcu itd. ter je vsa-
rno netranje in zunanje.

V znak pristnosti je zaprta vsaka
steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja
tvrška **Adolf Thierry**, lekarna pri „angelju va-
rihu“. Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zelene ti-
skane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim ceneje
tem nič vredneje ponaredbi. Pazi naj se teraj vedno
natančno na zeleno varstveno znamko, kakor
zgoraj! Ponarejalci in posnemevalci svojega jedine pra-
vega balzama, kakor tudi prekupeci nič vrednih ponare-
jenih, občinstvo varajočih drugih balzamev, zasledujem
najstrožje sodnijskim putem na podlagi zakona o var-
stvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega
balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na
angelja varha lekarno **A. Thierryja v Pro-
gradi pri Rogatec-Slatini**. 12 malih ali 6 dvojnih
steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne po-
staje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6
dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12
malih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Raz-
pošilja se samo proti predplačilu ali poštному povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšnjo
zeleno varstveno znamko, katero mora no-
siti v znak pristnosti vsaka steklenica.

Adolf Thierry, lekarnar

139 20-18 v Progradi pri Rogatec-Slatini. 396 30-17